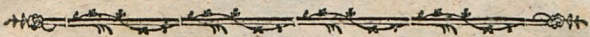

Cl. 166. 4

Ve
405

ELECTOR SAXONIAE IVRIS SAXONICI DEFENSOR

EXERCITATIO

QVAM

ILLVSTRIS IVRIS CONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. CHRISTIANO RAV

SVPREMAE CVRIAE PROVINCIALIS ASSESSORE ET IVRIS PROFESSORE
PVBLICO EXTRAORDINARIO

A. D. VII. IVLII A. C. CIOICCLXXXV.

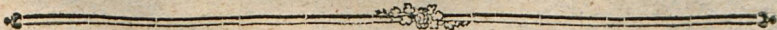
H. L. Q. C.

D E F E N D E T

HENRICVS BLÜMNER

LIPSIENSIS

PHILOSOPHIAE ET BONARVM ARTIVM MAGISTER

LIPSIAE

EX OFFICINA KLAVBARTHIA.

X24 00176

ca. 1710

INSTITUTIONS
OF THE
UNIVERSITY OF
SACSEN-ANHALT

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF
SACSEN-ANHALT

UNIVERSITY OF
SACSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITY OF
SACSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITY OF
SACSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITY OF
SACSEN-ANHALT
LIBRARY

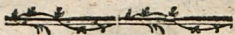
Q. D. B. V.

Inter eminentiores praerogativas, quibus Dux Saxoniae Sacri Romani Imperii Elector gaudet, Iuris Publici interpretes haud immerito etiam tutelam atque defensionem Iuris Saxonici referre solent, et observant simul, Principes illos Saxoniae, qui Electoratum tenuerunt, reliquis honorum et potentiae suae titulis nonnunquam et hunc adnumerare haud dedignatos esse, quo Iuris Saxonici interpretes audiunt, summi defensores atque custodes. Adeo praecipuum quoddam Electorum Saxoniae ius leges ferendi e suprema hac Iuris Saxonici tutela repetendum CAR. FERDIN. HOMMELIVS^{a)} statuit. Mentionem eius rei fecerunt multi Iuris Consulti, inter eosque nominatim HEIGIVS, RAVCHBARVS, AL-

A 2

BINVS,

a) in *Disl. Elector Augustus Saxoniae Legislator* §. 5. pag. 7.

BINVS, ARVMAEVS, FREHERVS, KNICHENIVS, CARPZOVIVS atque ZIEGLERVS, quos iam partim LVDOVICVS PETRVS GIOVANNI^{b)} siue potius a LVDEWIG, partim MICHAEL HENRICVS GRIEBNERVS^{c)} laudauerunt; at nemo tamen haec, quae etiam iusta fuit GRIEBNERI querela, argumentum hoc, quemadmodum dignitas eius atque praestantia exposcere videbantur, persecutus est. Nam etsi CAROLVS GVILIELMVS Nobilis Dominus a GAERTNER^{d)} attulit nonnulla, quibus materiam hanc illustrari velle, in iis tamen non solum ita versatus est, vt rem tetigisse magis, quam de industria tractasse videretur, sed tradidit etiam insuper varia passim, quae nunc quidem, posteaquam Germanici Iuris disciplina diligentius coli eruditissimorum virorum studiis coepit, haud facile cuiquam persuaserit, nisi ei, quem horum Iuris Consultorum in explicandis maiorum nostrorum consuetudinibus conatus laudabiles sane et prorsus praeclari penitus praetereunt. Itaque protecto operam haud inutiliter collocasse existimandi erimus, cum argumento huic, quod non vulgare ac tritum et ad nauseam vsque disputatum, sed grave omnino et peculiari disquisitione dignum visum est, de nouo exponendo diligentiae nonnihil atque laboris impendere in animum induxerimus. In hoc autem negotio suscipiendo cum id potissimum nobis impositum videatur, vt non solum exemplis ostendamus, Electores Saxoniae Iuris Saxonici defensores atque patronos exstitisse, sed etiam in genuinam huius tutelae causam inquiramus, vtrumque, quantum fieri poterit,

b) in *Germania Principe Lib. III. cap. 4. §. 36. not. s.) pag. 187. edit. Hal. de no. 1711.*

c) in *Diff. de terris Iuris Saxonici §. 26. not. f.)* in opusculis Iuris Pu-

blici, quae Halae 1722. in 4. prodierunt *Tom II. Sect. III. pag. 61.*

d) in *progr. de praesidio ac tutamine Iuri Saxonico praestito, Lips. 1727. 4.*

poterit, et quantum angusti, quos nobis posuimus, scriptio-
nis limites permittent, in praesenti aggrediamur.

I.

Studium Saxonum in conseruandis iuribus suis. GAERTNERVS
notatus.

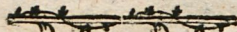
Ac primum quidem, vt totam rem ab initio repetamus, fati constat, Saxonum semper hanc veluti propriam laudem fuisse, vt quemadmodum inter veteres Germaniae populos libertatis amantiores essent, ita potissimum patrii iuris et consuetudinum semel receptarum tenaciores peregrinis legibus nunquam se perdomari sinerent, sed potius *αὐτονομίαν* ab origine gentis quaesitam omni tempore integram sibi atque illibatam conseruare studerent. Huius in patrias leges amoris et conseruandi domesticos mores studii manifestum documentum statim in eo deprehendere licet, quod post cruentum per triginta et trium annorum seriem, vt EGINHARDVS ^{e)} auctor est, cum CAROLO M. gestum bellum, cum tandem victricibus Francorum armis cedere et Regis imperium in se agnoscere coacti essent, inter conditiones pacis Salzae Anno DCCCIII. sancitae etiam hanc obtinere annisi sunt, atque vere etiam impetrarunt, vt saluam retinerent autonomiam, suisque legibus viuere possent, neque immerito Poetae Anonymo Saxoni ^{f)} canere liceret:

*Tum sub iudicibus, quos Rex imponeret ipsis,
legatisque suis permissi legibus uti
Saxones patriis et libertatis honore.*

A 3

Hanc

e) in *vita Caroli M. Imp. cap. 7. rer. Brunsvicens. Tom. I. pag. 133.*
f) in *Annalib. Caroli M. ad an. 803. ap. LEIBNITIVM in Scriptor. Francicar. Tom. II. et ap. DU CHESNE in Scriptor. rer.*

Hanc domesticis suis legibus viuendi facultatem se saluam atque illaesam seruare velle, oportuit adeo nonnunquam Imperatores ac Reges Germanos ipsis spondere. Nam HENRICVM II. quidem post OTTONIS III. obitum ad imperium vocatum, quamuis sanguine Saxonem, tamen Bernhardus Dux reliquique Saxoniae Principes atque Primates non prius nec alia lege, vt DITMARAS MERSEBURGENSIS ^g) refert, regem sibi constituerunt, quam solemnium iuris iurandi formula promississet, se legem ipsorum non in aliquo corrumpere, sed vita comite clementer in omnibus adimplere velle. CONRADVM SALICVM autem HENRICI Sancti in Imperio successorem eodem pacto, ac antecessorem ad relinquenda Saxonibus sua iura integra adstrictum esse WIPPO ^h) testatur, cum dicit: *et reuersus Rex de Ripuariis ad Saxoniam venit, ibi legem crudelissimam Saxonum secundum voluntatem eorum constanti auctoritate roborauit.* Et cum sub HENRICI IV. imperio Saxonia bello ciuili arderet, cuius causas ex LAMBERTO SCHAFFNABURGENSE ⁱ) et BRVNONE ^k) IO. IAC. MASCOVIUS ^l) commemorauit, resque eo demum deuenisset, vt Rex Saxonibus, quorum numerus copius illius duplo maior esset, resistere non valens legatos de pace mitteret, Saxones non solum tum hoc postularunt, vt genti Saxonicae sua libertas cum legibus moribusque priscis integra maneret, sed etiam deinceps turgente Vdo Hildesheimensis Episcopus, qui eos Imperatori con-

g) in *Chronic. Lib. V. pag. 365.*
ap. LEIBNITIVM c. l. Tom. I.

h) in *vita Conradi Salici II. ap. HISTORIVM in Scriptor. rer. German. Tom. III.*

i) in *Chronic. hist. ad an. 1073. ap. HISTORIVM c. l. Tom. I.*

k) in *histor. belli Saxonici ap. FREHERVM in Scriptor. rer. Germ. Tom. I.*

l) in *Comment. de reb. imperii sub Henrico IV. Lib. I. XV. pag. 30.*

conciari nitebatur, ab eo iusiurandum accepit, antiqua se-
 gentis iura sancte seruaturum. Admodum clare hoc probat
 locus ANNALISTAE SAXONIS^{m)} ad an. 1085. a MA-
 SCOVIOⁿ⁾ adductus, cuius verba ita sonant: *Volo ut Sa-*
xones sollicitandi ad Hermannum Regem deserendum peroraturus
mediator esse posset, sacramentum ab Henrico accepit, quod si Sa-
xones ad eum conuerterentur, eumque paterno uti regno paterentur
nunquam ius huiusmodi ipse eis infringeret, quod a tempore expu-
gnatoris eorum Caroli aptissimum honestissimumque habuerant, ut
si quisquam suorum cum aliquo de Saxonibus contra legem ageret,
ipse a die sibi factae proclamationis, infra sex septimanas digna il-
lud emendatione componeret. Iurauerunt quoque alii eius Primate-
tes et Episcopi, ut, si Henricus hoc statutum unquam postponeret,
ipsi nullum sibi supplementum contra Saxoniam esset. Obseruauit
 haec iam GAERTNERVS,^{o)} qui nec incongrue exemplum
 studii, quo maiores nostri in conseruationem iuris sui ferri
 solebant, in eo sibi reperisse visus est, quod Epko a Repkau
 e legibus illis Saxonum uetustis atque aliis consuetudinibus
 tum uisitatis compilationem Iuris sub Speculi Saxonici et Iuris
 Feudalis Saxonici nomine fecit, quam iure meritoque uerum
 Iuris Saxonici propugnaculum et fontem Iuris Saxonici com-
 munitis cum GOTTL. EVCHAR. RINKIO,^{p)} qui hoc
 pluribus probauit, dixeris. Verum tamen liceat nobis hac
 occasione animaduertere, GAERTNERVM in eo uehemen-
 ter a uero aberrasse, quando sibi persuaserit, Pontificem Ma-
 ximum non tam GREGORIVM XI. VII HERMANNVS
 CONRINGIVS^{q)} opinatus est, quam potius GREGO-
 RIVM

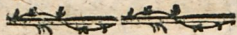
m) ap. ECCARDVM in *Scr. Germ. Tom I.*

n) in *Comment. de reb. imp. sub Henrico IV. Lib. II. XXIII. pag. 97.*

o) c. k.

p) in *Diff. de speculo Saxonico fonte Iuris Saxonici communis Altorf. 1718. 4.*

q) *de Origin. Iur. Germ. cap. 36. pag. 189.*

RIVM IX. quod meliori iure GRYPHIANDRVM^{r)} defendere ait, reprobando XVI. huius Codicis articulos omnes Ius Saxonicum exterminare conatum esse, ipsumque Concilium Basileense deinde huius Saxonici Speculi XXII. articulos tamquam damnandos improbasse. Nam primum quidem neutiquam Gregorium IX. sed potius XI. huius nominis Pontificem Maximum illius reprobationis auctorem fuisse, IO. GEORG. SILBERATHVS,^{s)} qui rationes pro utraque tam GRYPHIANDRI quam CONRINGII sententia militantes collegit, nec non CHRIST. LVDOV. SCHEIDIVS^{t)} demonstrarunt, argumentis potissimum depromtis e subscriptione partim ipsius Bullae Pontificiae, qua reprobati sunt illi articuli, partim literarum a Gregorio XI. ad Imperatorem CAROLVM IV. missarum, quemadmodum vtrumque hoc documentum apud MELCH. GOLDASTVM^{u)} et RAYNALDVM^{v)} occurrit. Quae subscriptio cum ita se habeat: *Datum Auenione Pontificatus nostri Anno III.* eo autem tempore, quo Gregorius IX. cathedrae Romanae praefuit, id quod ab anno 1227. vsque ad annum 1241. contigit, nondum pontificiae sedis translatio Auenionem facta esset, quippe quam demum electus ao. 1305. Pontifex

r) de Weichbild. Saxon. cap. 47. num. 6.

s) ad IO. GOTTL. HEINECCI Histor. Iur. Germ. Lib. II. cap. 3. §. 79. pag. 951. seq.

t) in der Untersuchung: ob das allgemeine Vorgeben, daß der Sachsen-Spiegel auf der allgemeinen Kirchenversammlung zu Basel als kezerisch verdammt worden sey, Grund habe, oder nicht? mit beygefügeten Nachrichten, wie dessen Verdammung an dem Hofe Pabsts Gregorii XI. durch einen aus

hiefigen Landen gebürtigen Augustiner-Mönchen des Namens IOHANNES CLENCKOCK, veranlaßt worden, §. 3 in den Hannöverschen Gelehrten Anzeigen vom Jahre 1753. pag. 84—86. et in Viri Illustris AVG. FRID. SCHOTTI Iuristischen Wochenblatte im II. Jahrg. Num. XXI. pag. 568.

u) in Collectione consuetudinum et Legum Imperialium, in Prolegomenis.

v) in Continuazione Annalium Ecclesiasticorum BARONII ad A. 1374. N. 12. *

tifex Maximus CLEMENS V. suscepit, nec tum fuerit CAROLVS Romanorum Imperator, contra vero GREGORII XI. aetate CAROLVS IV. imperauerit, profecto nihil certius est, quam hoc, illam Gregorii Pontificis cum CAROLO Imperatore in causa Speculi Saxonici coniunctionem aliam, quam GREGORIVM XI. qui ab anno 1371. vsque ad annum 1378. Pontificatum Romanum tenuit, designare haud posse. Deinde Concilium Basileense, quod Pontifex EVGENIVS IV. habuit, plane non damnauit XXII. Speculi Saxonici articulos, nec Bulla GREGORII XI. vniuersum Speculum Saxonicum ita exterminatum est, vt, quemadmodum CONRINGIVS, w) GAERTNERVS x) atque ipse SILBERRADIVS y) comminiscuntur, fidelibus illud legere, et iudicibus secundum id pronunciare interdictum fuerit. Nam sicuti historia huius Concilii, quatenus typis haecenus exscripta est, de damnatione illa prorsus silet, ita nec in rerum gestarum monumentis vllum totius reprobatum Speculi Saxonici vestigium occurrit, et merito vtramque hanc assertionem, qui ex instituto ea de re disseruit, SCHEIDIVS z) confutauit, cuius opinionem recte etiam Perillustri atque Generosissimo Domino IOH. HENR. CHRIST. a SELCHOW a) amplexus est. Plures enim, quam XIV. articuli, nusquam haecenus publica constitutione damnati deprehenduntur. Hos namque articulos modo dictus Pontifex reprobatum commotus inprimis auctoritate libri a IOHANN. a CLENCKOK e Saxonia oriundo Prouinciali ordinis fra-

w) de origin. Iur. Germ. cap. 31. pag. 144.

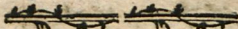
x) in der Vorrede zum Sachsenpiegel §. 14.

y) c. l. pag. 96.

z) c. l. §. 6. et 14.

a) in der Geschichte der in Teutschland geltenden fremden und einheimischen Rechte, IV. Th. I. Cap. II. Per. III. Abschn. §. 294. S. 308.

B

fratrum eremitarum S. Augustini in Saxonia et Thuringia^{b)} sub titulo: *Decadicon contra errores XXI. Speculi Saxonici*; quo is errores, vt sibi videbantur, speculi huius enarrauerat, scripti, et Auenionem, per Petrum de Vernio, cui opus hoc obrulerat, ad aulam Pontificiam delati, quem librum postea e Codice, Manuscripto Hannouerano SCHEIDIVS^{c)} edidit. Sed vt redeamus, vnde digressi sumus, cum ex iis, quae haetenus disputauimus, manifesto appareat, iam maiores nostros tanto studio leges suas atque domesticos mores fovere ac tueri solitos esse, quid mirum, inter ipsos Principes atque Electores Saxoniae omni tempore extitisse, qui Iuri Saxonico conseruando sui que populi institutis sancte retinendis vehementer intenti reperirentur. Verum liceat nobis illam ipsam rem allatis exemplis paullo diligentius demonstrare.

II.

Exempla Imperatorum Iuri Saxonico patrocinantium.

Inter ipsos nempe Imperatores adeo deprehendimus nonnullos, qui Iuri Saxonico praesidium exhibere haud grauari sunt. Fuerunt enim, qui iam OTTONEM MAGNUM in conuentu Ordinum ad Stehlm in Westphalia conuocato personam defensoris Iuris Saxonici praelare sustinuisse stauerent, propterea quod SPANGENBERGIVS^{d)} annotauit, in maxima illa contentione, quae tum, VI WITTECHINDVS

b) vid. *das Schreiben des Raths zu Magdeburg an den Rath zu Göttingen*, in I. C. KLAPROTHS *Samml. iuristisch-philosophischer und kritischer Abhandl. P. V.* (Bremen 1757. 8.) p. III. *segg.* nec non SCHEIDII *Vorrede pag. 41. fgg.*

c) in *Biblioth. Histor. Göttingensi*, pag. 62. *seq.*

d) in *Chron. Saxon.*, cap. 129.

DVS CORBEIENSIS ^{e)} narrat, de legum varietate orta erat, illum Principem leges Saxonum recensuisse ac confirmasse solemniter. Saltem HOMMELIVS ^{f)} id asserere haud dubitavit. Enim vero observavit iam HERM. CONRINGIVS ^{g)} in antiquis monumentis haud temere legi Stehlae aliud quid circa leges actum fuisse, praeter illud, quod WITTECHINDVS *c. l.* de auctoritate iuris representationis in successione collateralium ab OTTONE MAGNO constituta et ex more illius aevi per pugnam singularem stabilita memoriae prodidit, cuius rei et SIGEBERTVS GEMBLACENSIS ^{h)} ad annum 942. nec non Auctor magni Chronici Belgici ⁱ⁾ meminerunt. At quoniam tamen WITTECHINDVS alio loco simul scripsit: *Usque hodie gens Saxonica triforini genere ac lege praeter conditionem servilem diuiditur*, atque paullo post subiunxit: *de legum vero varietate nostrum non est in hoc libello differere, cum apud plures inveniatur Lex Saxonica diligenter descripta*, ideoque his quidem verbis legum varietatem tum obvinentem haud inficiatus est, CONRINGIVS inde argumentum duxit, vero simile fieri, non tam ipsius OTTONIS M. quam potius aliorum opera illius Principis tempore Leges Saxonicas auctas esse atque locupletatas, licet, quicquid eius fuerit, ad nos vsque non sit perlatum. Non iam vacat in huius assertionis veritatem inquirere, cum nihil certi videatur dici posse. Illud autem omnino expeditum videtur, OTTONEM M.

B 2

fi

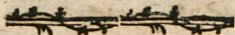
e) in *Annal. Lib. II. pag. 644.* ap. MEIBOMIVM in *Scriptor. rer. German. Tom. I.*

f) in *Diff. Augst. Elect. Saxon. Legislator §. 5.*

g) de *Orig. Iur. Germ. cap. 19. pag. 30. edit. Helmst. de no. 1649.*

h) ap. PISTORIVM in *Scriptor. rer. Germ. Tom. I. pag. 330.*

i) ap. PISTORIVM *c. l. Tom. III. pag. 78.* cf. etiam FRANC. HOTOMANNVS de *controversia successionis regiae inter patrum et fratris praemortui filium 1581. §. et in Oper. Tom. III pag. 146. seq.*

si vel maxime statuas, iura Saxonum sub examen vocari iussisse atque confirmasse, tamen, quia res in Comitibus acta est, Imperatoris potius hic, quam Ducis Saxoniae personam gefisse. Certe qui secus senserunt, et in hoc exemplo vestigium defensionis atque tutelae a Duce Saxoniae Iuri Saxonico praestitae deprehendi voluerunt, hanc opinionem hactenus nondum satis probauerunt. Atque sic etiam HENRICVS AVCEPS, quem WITTECHINDVS CORBEIENSIS,^{k)} DITMARVS MERSEBURGENSIS^{l)} ET GOBELINVS PERSONA^{m)} testantur, populo suo maiorum institutis seruandis ac nouis introducendis prospexisse, et multi auctorem iuris, quod in rebus expeditoriis hodie adhuc per Saxoniam viget, licet non satis accurate, habent, cum iam TACITVSⁿ⁾ non obscuram suppellectilis huius militaris mentionem faciat, non aliam hic, quam Regis Germanorum, neuiquam vero solius Ducis Saxoniae, e qua domo genus ducebat, personam sustinuisse videtur. Vnde etiam GAERTNERVS^{o)} recte hunc Principem eorum numero habuit, qui e Saxonica stirpe orti ad Germaniae imperium postea acciti et Reges facti gentis suae proprias leges conseruare augere et promouere studuerunt.

III.

Exempla a GAERTNERO allata non probant, Electores Saxoniae Iuri Saxonico patrocinium praestitisse.

Quod autem Duces atque Electores Saxoniae potissimum attinet, nec inter hos defuerunt, qui nullo non tempore, vbi

k) Lib. I. Annal. p. 634. 637. 639.
et Lib. II pag. 647.

m) in Cosmodromo astrar. VI. cap. 47.

l) in Chron. Lib. I. pag. 327.

n) de mor. German. cap. 32.
o) c. l. pag. 6.

vbi necessitas exigebat, Saxonici Iuris patrociniū atque tutelam in se suscipere haud obliuiscerentur. Neque profecto quemquam morabitur LVDWIGIVS^{p)} qui scribit: *Caeterum an fideles horum iurium custodes fuerint Saxones? aliorum iudicia sunt. Id constat, eos a veteri iure Saxonico in plerisque ad ciuilia Romanorum iura transiisse.* Habemus enim omnino testimonia haud obscura, quae contrarium euincant, et LVDWIGII assertionem palam euertant, atque sine vlla dubitatione vehementer se aliosque fefellerit, qui virum caeteroquin de litteris insigniter meritum suaque laude plane non defraudandum hac in re vera dixisse putaret. Non iam provocabo ad exemplum, quod GAERTNERVS^{q)} SCHILTERVM^{r)} secutus sibi reperisse visus est in Reformationis libello, quem ad FRIDERICVM III. Imperatorem relatum et in Comitii Moguntinis Ao. 1441. a Saxone propositum esse scripsit, cuius articulus VII. vti apud MELCHIOREM GOLDASTVM^{s)} prostat, disertè Iuris Romani receptioni resistit his quidem verbis: *Alle kayserliche Rechte, so bisher im heiligen Römischen Reiche, Teutscher Nation gebraucht und dafür gehalten seynd, sollen alle todt und abseyn.* Vehementer enim suspecta est huius Reformationis libelli fides, et ipse GOLDASTVS, quando in der Anzeigung, woher diese Reichs-Satzungen genommen seynd l. c. pag. 312. ab initio contendit, hanc Reformationem non fictam, sed a Caesarea Maiestate in Comitii Ordinibus propositam esse; mox tamen aliquot saltem lineis interiectis constanter asserit, eam neque ab Imperatore neque eo iubente, sed ab vrbibus Imperii in Comitii specialibus (*Städte Tagen*) factam et postea in Comitii vni-

B 3

ver-

p) c. l.

q) c. l. pag. 12.

r) in Diss. de inuestitura simulta-
nea Principum Imperii Cap. V. §. 2.s) in den Reichs-Satzungen P. I.
pag. 166.

versalibus a Senatu Ciuitatum Imperatori ad consultandum deliberandumque oblatam esse, manifesto prodit, se plane ea in re titubare sibi que tam parum constare, vt ex verbis eius nihil certi colligi possit. Deinde quos magno numero laudauit SILBERRADIVS^{t)} scriptores de hac Reformatione disputantes, iii in tam diuersa abeunt, vt quidam eorum legem quidem Imperii appellent, sed vsu non seruata, alii hanc in Comitibus propositam quidem, nec tamen perlatam, et rursus alii ne propositam quidem dicant. Est adeo, qui hanc Reformationem peculiari dissertatione aggressus IOH. REINHARDVS KVGLERVS^{u)} ostenderit, eam nullam publici scripti fidem mereri, neque legem Imperii videri, neque a FRIDERICO III. aut a Principibus, aut a Ciuitatibus Imperii in Comitibus propositam, sed potius tantum priuati cuiusdam opus esse, quod nunquam publicam approbationem sit nactum, nec vllum vnquam Iuris effectum habuerit. Vnde profecto mirandum est, IOH. DAV. KOEHLERVM^{v)} virum caeteroquin de historia Imperii meritissimum potuisse hanc Reformationem, atque potissimum eum, qui in illa continetur, de Doctoribus Iuris articulum pro saluberrima FRIDERICI III. constitutione venditare, et merito eum ideo FRANC. DOMIN. HAEBERLINVS^{w)} notauit. Et si vel maxime statuere velles, huius Reformationis fidem extra omnem dubitationem positam, eamque vere legem Imperii esse, id quod tamen prorsus falsum foret, vnde

GAERT-

t) ad HEINECCIJ *Histor. Iur.* (Argentorati 1748.) Praefide 10. Germ. Lib. II. cap. 4. §. 100. lit. a) MARTIN SILBERRADIO defensis. pag. 1042. seq.

v) in *der Reichs-Historie* p. m. 287.

u) in *Vindiciis Historico-Iuridicis Iuris Romani et Ictorum in Germania contra Reformationem de anno 1441. FRIDERICO III. adscribi solitam*

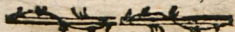
w) in *der allgemeinen Welthistorie neue Histor. Tom. VI.* (Hal. 1770. 8.)

pag. 104. cf. etiam Illustr. IO. CAR. HENR. DREYERVS in *den Nebenstunden* pag. 155.

GAERTNERVS nouit, eam potissimum a Saxone propo-
 sitam, illiusque articulum VII. habuisse vim publicae contra-
 dictionis, quae hoc saltem efficeret, vt Principes Saxoniae
ávrovoπlav suam confirmarent? Sola auctoritate SCHILTERI,
 cui testimonium denunciauit, res illa profecto non conficitur.
 Opus potius foret testimoniis ex ipsa historia temporum
 FRIDERICI III. Imperatoris petitis, si demonstrari de-
 beret, Saxoniae Electoris in proponendo hoc Reformationis
 libello potiores partes fuisse, eumque hoc modo patrium
 ius tueri, atque potestati Principum Saxoniae proprias leges
 condendi prospicere voluisse. Nec vtar exemplo, quod
 GAERTNERVS e protestatione in Recessu Imperii Wor-
 matiensis de ao. 1521. obuia arcessiuit, quam dicit Electorem
 atque Duces Saxoniae aduersus constitutionem a CAROLO V.
 Imperatore de fratrum filiis cum fratribus ad successionem
 patrum iure repraesentationis admittendis ad mentem Iuris
 Iustiniani editam interposuisse, quod Iuri Saxonico contra-
 ria fuerit. Quem enim sententiae suae firmandae causa lau-
 dat IOH. SCHNEIDEWINVM,^{x)} is haud dubie veram
 rationem huius protestationis non peruidit, cum dicit: *Et*
notandum, quod licet Imperator Carolus V. anno 1521. in conuentu
Norimbergensi fecit constitutionem, vt, non obstante aliqua consue-
tudine loci, filii fratris praedefuncti debeant admitti ad successio-
nem patrum cum defuncti fratribus in stirpem: tamen Elector et
Duces Saxoniae contra hanc constitutionem sunt protestati, nec eam
receperunt, neque secundum eam in terris Ducum Saxoniae pronun-
ciatur, sed seruetur dispositio Iuris Saxonici, cum sit ius scri-
ptum, et quasi singulare priuilegium huius prouinciae. Obser-
 uauit potius CHRIST. GODOFRED. HOFFMANNVS^{y)}
 iam

x) in *Comment. ad Instis. Lib. III. Tit. I. §. 14.*

y) in *Diss. de Ioachimi I. Elector. Brandenb. Constis. de success. pag. 92.*

iam ab HEINECCIO ^z) laudatus, assertionem hanc, vtut SAM. STRYCKIO, ^a) IOH. GOTTFR. SCHAVMBVRGIO, ^b) CHRIST. THOMASIO, ^c) LVDER. MENKENIO ^d) atque IOHANN. PHILIPPI ^e) probatam, qui eam absque vltiori disquisitione amplexi sunt, solido fundamento prorsus destitutam esse. Neque enim Elector Saxoniae Fridericus Sapiens in Comitibus Wormatiensibus, sed potius Georgius Dux Saxoniae protestationem aliquam interposuit, neque illa protestatio ad receptionem iuris repraesentationis in linea collateralis pertinuit, sed propter aliam plane causam interposita fuit. Nam verba quidem protestationis in §. 40. Recessus Wormatiensis, ^f) quae SCHNEIDEWIVS, et hunc qui sequuntur, in rem suam vertunt, nihil plane de iure repraesentationis in se continent. Ea vero sic habent: *Doch hat unser Oheim, Herzog Friedrich von Bayern, desgleichen unser Oheim, Herzog Georg von Sachsen mit öffentlicher Protestation vor Vns, Churfürsten, Fürsten und Ständen nicht anders in dis nachfolgende Einschreiben der Fürstlichen Personen und sonst bewilligen wollen, dann ihnen ihren Vettern, und beyden Häusern Bayern und Sachsen an ihrer Session, alten Herkommen und Gebräuchen unabbrüchig und unbegeben.* Nec in Edicto successorio Norimbergenfi, quod sanctionem de recipiendo in Germania repraesentationis iure in Comitibus Wormatiensibus factam repetiit, et obseruari denuo iussit, illius prote-

z) in *Histor. Iur. Germ. Lib. II. cap. 4. §. 107.* * pag. 1053.

a) in *usu modern. π. ad tit. de suis et legitim. hered. §. 6.*

b) in *der Einleitung zum Sächsischen Rechte Tom. I. Exercit. II. §. 26.*

c) *ad Instir. pag. 206.*

d) in *System. Iur. Civil. sec. π. pag. 586.*

e) in *Vsu practico Instir. Lib. III. Tir. II. Eclog. 17.*

f) in *der neuen und vollständigen Sammlung der Reichs-Altschiede, quae Frankofurthi ad Moenum in IV. Tom. in Fol. prodit, Tam. II. pag. 208.*

~~_____~~

17

protestationis a Georgio Duce Saxoniae interpositae mentio iniecta est, aut Saxones propter eam ab obligatione legis communis immunès declarati sunt; id quod tamen procul dubio oporteret factum esse, si protestatio illa contra receptionem Iuris repraesentationis directa fuisset. Haud dubie etiam protestatio haec, si de iure repraesentationis intelligi deberet, statim §. 19. in qua iuris huius regula definitur, adnexa, neutiquam vero demum sub finem totius Recessus posita fuisset. Et si protestatio haec ad ius repraesentationis pertinuit, quid quaeso ea ad Fridericum Ducem Bauariae, quem quoque protestatum ibi legimus? Vt taceam nullum historiarum scriptorem fide dignum testari, protestationem propter ius repraesentationis factam esse. Constat potius ex historiarum monumentis, contentionem inter Saxoniae et Bauariae Duces de loci honore in conuentibus Imperii antea iam agitatam, cuius primordia IOH. IOACH. MÜLLERVS^{g)} et ZWANZIG^{h)} narrarunt, atque in ipsis Comitibus Wormatiensibus AO CIOIOXXI. habitis denuo resuscitatam huic protestationi causam dedisse. Hac enim controuersia nec dum decisa, cum comitialia negotia iam sic finita essent, vt Recessui nihil praeter subscriptionem Ordinum Imperii deesset, Duces modo laudati inter se litigantes, veriti, ne, si absque protestatione Recessum subscripserunt, forte alterutra pars hunc subscriptionis actum in suum commodum interpretaretur, et ad ius suum praeuendi demonstrandum in posterum traheret, id haud aliter effecerunt, quam vt mutua protestatione ac sponsione sibi cauerent, se ea tantum

g) *im Reichs- Tags- Theatro sub Friderico V. Part. VI. cap. XX. §. 8.* *eis ad an. 1498. pag. 58. a IO. SE-*
et im Reichs- Tags- Theatro sub Maximiliano I. Part. II. cap. L. pag. 486. *BAST. MÜLLERO editis.*
et 487. nec non in Annalibus Saxoni-

h) *in Theatro praecedens. Part. II. Tit. 15.*

C

tum conditione Recessui subscripsisse, vt salua manerent iura, quae cuiilibet eorum in sedendi ordine competere, neque fortassis alter suo praecedendi iuri ita renunciaisse censeretur. Expresse hoc declarant verba Deductionis, quam pro defendendo iure praecedentiae praeducibus Bauariae elaborari iussit domus Saxonica apud MÜLLERVM, ⁱ⁾ quae ita sonant: *Hernacher aber 1521. ist bey dem nechst obermeldten Reichs Tage do Herzog Georg und Herzog Hans zu Sachsen so vielen Herzogen in Bayern vorgegangen und vorgeseffen, in dem Abschied eine ausdrückliche Protestation angehenkt, dass die Subscription desselben Reichs Tages beeden Häusern Bayern und Sachsen an ihrer Session, alten Herkommen und Gebräuchen unabbrüchig seyn solle.* Quo quidem in loco, vt et in ipsius Recessus Wormatiensis §. 40. voces *Herkommen und Gebräuche* plane non iura Saxonica Prouincialia denotant, quam vim illis tribuerunt, qui protestationem contra introductionem iuris repraesentationis in linea collateralis factam esse arbitrantur, sed ideo potius adhibitae videntur, quod Duces Saxoniae atque Bauariae fundamentum litis decidendae in longinquo vsu et antiqua consuetudine ponerent. Id quod etiam confirmat §. 37. Recessus Imperii Spirensis de ao cccccxxix. vbi vox *Gebräuchen* eodem sensu, quo hic occurrit, vsurpata est. Quae cum ita sint, protestatio illa haud dubie nec poterit documentum praebere patrocinii, quo Electores Saxoniae Ius Saxonicum fouerunt, sed opus erit aliis longe exemplis ad eam rem demonstrandam magis accommodatis, quorum quidem vnum alterumue in praesenti operae pretium erit adponere.

IV.

i) *im Reichs - Tags Theatro sub Maximiliano I. Parte IV. cap. XI. pag. 169.*

IV.

*Genuina exempla defensionis ab Electoribus Saxoniae Iuri
Saxonico praestitae.*

Eiusmodi autem exemplum statimprehendimus in eo, quod Georgius Dux Saxoniae et paullo post ipse Augustus Elector Saxoniae dispositionem Iuris Saxonici,*) *Je näher dem Sipp, je näher dem Erbe*, quae ius repraesentationis in successione collateralium ab intestato aperte improbat, et remotiores agnatos proximioribus cedere iubet, constantissime retinuerunt. Nam etsi, ut modo obseruauimus, aduersus Recessus Imperii Wormatiensis atque Edicti Norimbergensis sanctionem de fratrum filiis cum fratribus ad successionem patrum iure repraesentationis admittendis ad mentem Iuris Iustiniani a CAROLO V. Imperatore factam haud protestati sunt, aut certe haec illa protestatio, quae e nonnullorum sententia interposita dicitur, nondum probata est, tamen certum habetur, illos eam Constitutionem plane non recepisse, sed Iuri Saxonico mordicus inhaesisse, adeo ut expresse id confirmarent, peculiaribus insuper edictis prohibentes, ne forte illud Recessus Wormatiensis atque Edicti Norimbergensis auctoritate immutaretur atque euilesceret. Rescripti a Georgio Duce¹⁾ eam in rem emissi uerba, quae adicienda putauimus, ita se habent: *Von Gots Gnaden, Georg, Herzog zu Sachsen, Landgraffe in Düringen und Margkgraffe zu Meyssen. Lieben Getreuen. Wir haben euch unlängst ein Abdrugh eins kaysertl. Edicts, welchs kaysertl. Majestät unser allergnedig-*

C 2

k) *Ius Prouinciale Saxonicum Lib. I. Art. III. et XVII.* *linea collateralis hereditaria, Donnerstag nach Maria Magdalena Ao. MDXXII.*

1) *RESCRIPT Herzog Georgens zu Sachsen das Ius repraesentationis in* *in CODICE AVGVSTEO Tom. I. pag. 1045.*

gnedigster Herr der Succession oder Erbschafft halben hat ausgehen
 lassen, überschickt mit Befehl, das yr in eweren gerichtten soldet
 vorsehen, das hinfuer auf die Felle, darinne ausgedruckt, nach
 vermöge desselbigen Edict's gericht, und tzu Rechte gesprochen
 würde. Wir befinden aber das hierinne ein Versehen bescheen.
 Nachdem sollich Edict in dem letzten Artickel meldende, das Pruder
 und Schwester Kinder nuhe hinfuer mit yres abgestorben Väter
 tern oder Mutter Pruder oder Schwestern, nach laut gemeiner be-
 schriebener kayserlicher Recht auch in dye Stemme zu erbenn, tzu
 gelassen werden sollen etc. den landleufftigen unsern Sechsischen Rech-
 ten enkegen. Derhalben wir auch: wo sichs dermass befunde, sampt
 unsern Unterthanen von solchem Edict ausgezogen. Hirumb wir
 begern: Das yr unangesehen dasselbig unser Ausschreyben, das
 wir so diesen Fall belanget, hiemit aufheben, unnd widdertziehen,
 in eweren Gerichten vorseuget unnd darob sey: Das es in ange-
 zeigtem Falle, wy es tzuuorn unnd eke dasselbige Ausschreiben auf-
 gegangen, nach vermöge der Sechsischen Rechte gehalten worden,
 nochmals gehalten, und tzu rechte gesprochen werde, unnd euch
 angezeigtes unser Ausschreyben daran nichts irren lassen. In
 dem beschiet unsere genzliche Meynung. Gegeben tzu Dresden
 Donnerstagk nach Marie Magdalene Anno Dni. CIOCCCCXXII.
 Augusti autem Saxoniae Electoris constitutio, qua anno
 CIOCLXXII. declarauit, se nolle ius repraesentationis in linea
 collateralis in terris suis recipi, sed potius leges atque consue-
 tudines patrias hac in re puras et incontaminatas conseruari,
 haec sanxit: Wir wollen aber mit diesem Vnsern Gesetze und Con-
 stitution das Ius repraesentationis auf Sächsischen Boden Unserer
 Lande nicht eingeführet haben, sondern Unsere Meinung und Ge-
 müth ist, das es solches iuris repraesentandi auch anderer Perso-
 nen und Fälle succession halben auf Gleichheit oder Ordnung derer
 Graden allenthalben gesprochen und erkannt werden soll; wie es
 nach Sächsischen Rechten vorsehen und in Unsern Landen gebräuch-
 lich

lich und Herkommens ist. Neque profecto in Saxoniae provincii filii fratrum praemortuorum cum fratribus succedunt, nisi in Ducatu Magdeburgico et Numburgensi Episcopatu, vt SAM. STRYCKIUS,^{m)} et LÜDERVS MENKENIUSⁿ⁾ ostenderunt, in quibus terris etiamsi caeteroquin Saxonico iure vtantur, ius illud repraesentationis in linea collateralis propterea locum obtinuit, quod ibi Iustiniani Iuris et Receptus Imperii Wormatiensis dispositio expresse recepta est. Deinde aliud eius rei exemplum licet in eo reperire, quod Elector atque Duces Saxoniae respuerunt ea, quae in Constitutione Criminali Imperatoris CAROLI V. Iuri Saxonico refragari intellexerant, adeo vt in Comitibus Augustae Vindelicorum Anno 1530. habitis peculiari aduersus promulgationem huius publicorum iudiciorum legis protestatione sibi prospicerent, quorum exemplum deinceps alii quoque Imperii Ordines, veluti Electores Palatinus et Brandenburgicus, nec non Ducis Iuliacensis legati, quibus omnibus displicebat, quod Nemesis illa multa ex lure communi sanxisset, quorum usum sibi obrudi nolebant, secuti sunt interpositis protestationibus patria iura sibi reseruantes. Saxoniam Protestationem, cuius hoc loco inprimis ratio habenda est, e Tabulario Vinariensi de an. 1530. a MÜLLERO sibi transmissam IOANNES PAVLLVS KRESSIVS^{o)} exhibet his quidem verbis: *Freitag in der Pfingst Wochen hat man angefangen in dem Ausschuss von der Hals-Gerichts Ordnung zu reden, und ist für gut angesehen, das ein Articul oder Rubric nach der andern würcklich fürgenommen, also was ein ieglicher von wegen seines Herrn in dem Umlesen für Gebrechlichkeit hätte, ohne weitere*

C 3

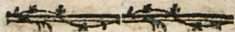
Frage

m) in *Vsa Moderno Pandect. Lib. XXXVIII. tit. 16. §. 6.*

n) in *System. Iur. Civil. secundum*

o) in Praef. ad *Commentationem in Constitutionem Criminalem Caroli V. Imperatoris §. XXI.*

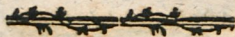
7. pag. 386.

Frage anzuzeigen. Aber wegen unser gnädigst und gnädigen Herren zu Sachsen ist fürgewandt, daß Ihren Chur- und Fürstlichen Gnaden nit gelegen seyn wolt, sich in die gestalte Ordnung einzulassen, und zuwörderst in die Artickeln, die sich nicht mit den Sächsischen Rechten vergleichen, dieweil darinnen in ordinariis et destifforiis (siue potius in processibus accusatoriis et inquisitionis, vii hoc MÜLLERVM animaduertisse KRESSIVS ipso praesente testatus est) ein ander Recht in Peinlichen Sachen verleiht (forte: beliebt) zu dem, daß die gulden Bull den Churfürsten zu Sachsen damit befreyet, auch andere Chur- und Fürsten, und ander umliegend Land darinn gehörig die sich des Sächsischen Rechens in ihren Sachen erholten; so wäre dasselbige Recht beschriben, und von den vorigen Kaysern priuilegiret, und vor dem 700. Jahren in Gebrauch gehalten, und wenn gleich etwas solte angenommen werden, so möchte man es bey der Landschaft nicht erhalten, wie denn zuvor solches in der Folge der Enkeln wäre erfahren worden; Darum von nöthen seyn wolt, daß es im Eingang verwahret würde, damit Sächsischen Rechten in sonderlich ausgedruckten Fällen, durch die gemeine Reichs-Ordnung nichts würde genommen, dieweil der Sachsenspiegel auch in etzlichen Sachen Versehung thet, als nemlich von der Gewehr, Wehrgeld und Buß, davon in der Reichs Ordnung keine Erwehnung beschee, Als aber die andern solche Protestation angehoret, haben sie von ihrer Herren Freyheiten, Gewohnheiten und Statuten auch geredet, und sonderlich Pfaltz in dem ein Bedencken gehabt, daß Pfaltz mehr befreyet seyn sollte, denn andere, welches doch der Sachsen Meynung nicht gewest, daß sie mit ihrer Protestation, ein Pracht, Eminenz, sondern alle in die hohe Nothdurfft suchen musten. Und obwohl die andern zum Theil die Gewohnheit der Zent-Gerichte halber haben fürgezogen, als Mayntz und Würtzburg, so ist ihnen doch solches verlegt, dieweil die Sachsen de iure scripto municipali per longos annos approbato geredt

geredt hatten, darum es keine Gleichheit, von der Gewohnheit ad
 ius scriptum zu argumentiren, dann obwohl mein gnädiger Herr
 der Churfürst zu Sachsen auch Zent Gericht im Land zu Francken
 hätten, und sonst viel Mißbrauch hätten, und aus Unverständnis
 die Gericht übel bestellt, so sollte nicht ungut seyn, diese Halbs-
 gerichtis Ordnung im Heil. Reich aufzurichten, saluo iure Saxonum.
 Und hat des Churfürsten zu Brandenburg verordnete mit dem Sach-
 sischen zugleich gestimmt, allein das er wolt, das neben den Sach-
 sischen das Brandenburgische Recht, auch ausgezogen würde,
 dieweil sich dasselbige sonst fast allenthalben mit den Sächsischen
 vergleiche. Aliam adhuc notitiam de forma protestatio-
 nis Saxonicae eidem MÜLLERO se debere fatetur KRES-
 SIVS P), quam communicauit his verbis: Belangent die
 Protestationes wieder die Peinliche Halls Gerichts- Ordnung, so
 steht auf dem ersten Blatte der Acten Anno 1530. Von we-
 gen der Chur- und Fürsten zu Sachsen ist protestirt worden
 in diese Ordnung nicht anders zu geheelen, als das sie den Säch-
 sischen Rechten an den Enden, wo etwas in peinlichen Fällen
 anders statuiret unentbrüchlich sey. Ist verschoben bis uf den
 nächsten Reichstag. Haec igitur cum fatis edoceant, Electro-
 rem atque Duces Saxoniae noluisse alia ratione in promulga-
 tionem huius Carolinae Constitutionis de publicis iudiciis
 consentire, quam Speculi Saxonici, cuius hic honorifica men-
 tio in ipsis Comitibus Caesare et Statibus praesentibus facta
 est, auctoritate illaesa, et saluis iis, quae in Saxonico Iure,
 ubi locorum illud usum obtinuit, in criminalibus causis secus
 ac communi Iure et Nemesi hac statuta sunt; manifestum
 quoque simul est, Principes illos hoc modo patrium Ius
 haud leniter defensum ire voluisse. Nescio an adiciam, etiam
 luculentum huius rei testimonium esse supplices illas litteras,
 quas

p) in cit. Praef. §. XXII.

quas Augustus Saxoniae Elector Imperatori FERDINANDO I. in Comitibus Francofurtanis d. 1. Maii. Anno 1558. eo consilio obtulit, vt renouationem priuilegii de non appellando impetraret. In his enim quando dicit: *Zu dem Ew. Römisch-Kayserlichen Majestät wissentlich, das das ganze Haus zu Sachsen mit einem sonderlichen Rechte, welches man das Sächsische Recht nennet, von Römischen Kaysern und Königen, Ew. Römisch Kayserlichen Majestät Vorfahren, priuilegirt und begnadet. Nun ist solcher Sächsischen Rechte Verstand durch hergebrachte Gebräuche und langwürige Uebung in meiner Vorfahren, meiner Vettern und meinen Landen, der mehrentheils erkundet worden, derowegen auch solch Recht auswärtigen Gerichten und Vrthelssaffern unbekannt ist:* quid aliud hisce verbis fecerit, quam hoc, vt Ius Saxonicum aduersus legum peregrinarum irruptionem in tuto collocaret, ne forte sententiis exterorum iudicum, qui in pronunciando Iuris Communis placita sequebantur, domesticis institutis et patriis moribus neglectis ac susque deque habitis, auctoritas illius euerteretur, et tantum non euilsceret. Singulare tandem etiam specimen protectionis Iuris Saxonici Auctor Feialis Europaei^{q)} scribit Electores Augustum et Georgium I. dedisse, illum quidem Constitutionibus editis, quarum multae gentium genuinum Saxonum ius peregrinis institutis haud permixtum continent, atque fundatione Scabinatus, cui secundum illud posthabito extero iure iudicare iniunctum, hunc vero Ordinatione Processus veteri promulgata, quarum vtrarumque legum vsus per omnes regiones, qua fines Saxonici Vicariatus patuerunt, se dilatauerit. Verum tamen liceat nobis hac occasione annotare, haud satis accurate Auctorem Feialis Europaei scripsisse, dum Augusto Electori fundationem Scabinatus tribuit. Neque enim dici

q) Auctor des Europäischen Herolds Tom. I. p. 258.

dici potest, hunc Principem Scabinatum fundasse, quippe qui nihil aliud fecit, quam vt Scabinatus Lipsiensis aliquam mutationem fusciperet. Nam cum diuturna illa inrer Ictos ex Italiae scholis in fora Germaniae arcessitos et domesticos Doctores altercatio, quorum illi quidem peregrinum ius, hi vero auitos mores propugnabant, etiam in Saxoniam penetrasset, et a Scabinis Saxonis potissimum pro auctoritate domesticarum legum saepenumero ancipiti Marte ac dubio pugnatum esset, atque adeo tandem irae eo excreuissent, vt auctore RAUSCHERO Consule, quem DAVID. PEIFERS^{r)} inde MARIUM Lipsiensem vocat, e Curia et Scabinatu pellerentur, quicumque ad hoc tempus hostes iuris Saxonici inrer Scabinos fuerant iuris Romani Doctores; illos Augustus Elector, Scabinatus Lipsiensis formam sapiente consilio immutans, haud ita multo post restituit. Septem enim voluit esse, qui de iure responderent, Scabinos, in his tres vrbis Consules et vnum Laicum, quibus tres adiecit vtriusque iuris Doctores, breui post eiectionem tempore, quasi postliminio reuocatos. Plane autem errant VOGELIVS^{s)} atque CHRIST. GOTTL. WABSTIVS^{t)}, qui AVGVSTVM Electorem Dohnensem Scabinatum cum Lipsiensi coniunxisse existimant, cum id potius a GEORGIO BARBATO factum sciamus. Nam quod SIMONEM PISTORIS Ordinarium Lipsiensem dicunt anno 1561. in responso apud HARTMANNVM PISTORIS^{u)} *Assessoris Scabinatus Dohnensis* titulo adhuc fuisse insignem, id quidem nihil valet, si, Scabinos Dohnenses

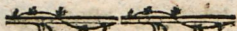
r) in *Originib. Lipsiens. Lib. II. §. 10. pag. 149. seq.* cf. etiam CHRIST. THOMASII *annales* testamento OS-311 adiectos pag. 105.

s) in *Annalib. Lipsf. p. 226.*

t) in *der historischen Nachricht von der Verfassung des Churfürstenthums Sachsen p. 292.*

u) HARTM. PISTORIS *quaest.* 32. p. 149.

D

ses post factam istam mutationem retinuisse originis suae indicium dicamus, iisdemque adiungamus, quae de IOHANNE a SAALHAVSEN Episcopo Misfenensi v) litteris mandata legimus, quippe qui aliquo in loco GEORGIO exprobrauit, quod is Dohnam, quam feudi lege tenebat ab Episcopo, neglexerit, Scabinosque alio transtulerit. Agnitum quoque est ius illud Electoribus Saxoniae competens leges suas et consuetudines tuendi in ipsis adeo publicis documentis. Meminit enim illius FERDINANDVS I. Imperator in litteris concessi, siue potius confirmati Serenissimo Electori Saxoniae Augusto Ao. 1559. de non appellando priuilegii, quae apud IO. LIMNAEVM w) leguntur, ita vt prorsus eadem verba illis inseri curaret, quibus Elector in supplici libello ad probandam suam Saxonici Iuris defensionem vsus erat. Refert praeterea etiam Auctor libelli memorialis a legato Ciuitatis Magdeburgensis Statibus Imperii Ao. 1653. d. 23. Decembr. Ratisbonae exhibiti, x) quo Ciuitas illa renouationem priuilegii, quod ab OTTONE I. Imperatore Ao. 940. d. 7. Iunii se accepisse gloriatur, et reliqua, quae ipsi Pacis Osnabrugensis sanctio Art. XI. §. 8. stipulata erat, petiit, Christophorum Zobelium celebrem Saxoniae Iuris Consultum Weichbildum Magdeburgensē et Ius Prouinciale Saxonicum a se editum partim Electori Saxoniae, partim Alberto Archiepiscopo Magdeburgensi dedicasse, illumque expressim nomine Defensoris Iuris Saxonici appellasse. Enimvero id haud dubie non satis accurate commemorauit is, qui nomine dictae ciui-

v) SENF in *Appendice histor. reformar. Stolpensis* p. 27.

w) in *Iur. Publ. Lib. III. cap. 10. §. 41.*

x) cf. *an gesambre Churfürsten und Stände der Stadt Magdeburgischen Ab-*

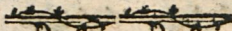
georäneren anderwärtiges Memoriale, dasjenige, was im Friedensschluss bemeldter Stadt zu gut verordnet ist, betreffend ap. LONDORPIVM Tom. VII. *Aktor. Publ. Lib. VI. cap. 394. pag. 430.*

ciuitatis hunc memorialem libellum exarauit. Nam primum quidem Christophorus Zobelius non Ius Prouinciale Saxonicum, sed potius Weichbildum Magdeburgense et Ius Feudale Saxonicum, quod Ao. 1537, typis exprimi curauit, Alberto Moguntino Electori cum huius Ecclesiae tum Magdeburgensis Archiepiscopo, et huic quidem soli, neutiquam uero simul Saxoniae Electori dedicauit. Deinde quamquam duobus annis ante Iuris Prouincialis Saxonici editio Lipsiae apparuerat, prima quidem illa inter Zobelianas, quam ipse in modo laudati Operis dedicatione Alberto Moguntino Electori inscripta, cui nomen suum Christophorus Zobel subiecit, disertis uerbis tanquam suam agnouit, tamen cum illa suppresso editoris nomine Ao. 1535. et, quemadmodum GAERTNERVS^{y)} nec non HEINECCIUS^{z)} obseruauerunt, sine ulla dedicatione, neque alii neque Electori Saxoniae inscripta, prodierit; nec dici poterit, hunc Principem ab editore Zobelio Defensoris Iuris Saxonici nomine appellatum fuisse. Iam quidem post mortem Zobelii, quam omnes ad annum 1559. referunt, Georgius Menius illius quondam disciplinae alumnus nouam Iuris Prouincialis Saxonici editionem ad exemplar prioris Zobelianae fieri curauit anno 1560. coeptam, anno autem 1561. demum perfectam, eamque Augusto Electori Saxoniae dedicauit. Sed nec is editor nomini huius Principis fronti dedicationis praemisso titulum Defensoris Iuris Saxonici adposuit, licet in ipsa epistola dedicatoria rei ipsius mentionem aliquam fecerit inter causas, quae ipsum ad editionem huius operis Electori inscribendam impulerunt, etiam hanc commemorans, quod ad Principem illum tutela atque defensio Iuris Saxonici spectet. Ait enim, ut uerba

D 2 illius

y) in Praef. ad Spec. Saxon. §. II.

z) Histor. Iur. Lib. II. cap. 3. §. 76. pag. 949.

illius hic apponam: *Iuris Saxonici patrocinium et iure tuo et publica Imperii constitutione non tam delatum, quam conseruatum unus tibi vindicas: abs te vno pendent omnia, quae quoquo modo ad eiusdem vel interpretationem vel confirmationem, omnemque adeo eius vel conseruationem vel immutationem facere videntur.* E quo quidem apparet, rem illam longe aliter se habere, quam quidem ab Auctore libelli memorialis modo laudati relata fuit.

V.

Causa huius defensionis non e Burggrauiatu Magdeburgico repetenda.

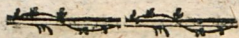
Sed fas etiam erit causam scrutari, cur sit Serenissimi Saxoniae Electoris Ius Saxonicum defendere atque custodire. GIOVANNI c. l. ait, sibi non liquere, vtrum privilegio, an consuetudini hoc Saxo debeat. HOMMELIUS ^{a)} autem hanc Iuris Saxonici tutelam Electoribus Saxoniae partim qua Comitibus Palatinis per Saxoniam, partim tanquam Burggrauis Magdeburgensibus competere scribit. Nam quod in primis Burggrauium Magdeburgensem attinet, dicit, eum fuisse ab Imperatore Principis dignitate constitutum, vt esset praeses Scabinatus Magdeburgici, ac supremus adeo Iuris Saxonici defensor, atque interpret. Et sane Burggrauium Magdeburgicum dignitatem suam et munus Burggrauiatu tanquam feudum Imperii principale et immediatum (*als ein unmittelbares Reichs-Fürstenthum*) tenuisse, cuius possessores ab Imperatore Principis Imperii dignatione condecorati, et omni ab aeuo in censum eorum Principum relati erant, qui iure fedendi ac suffragandi in Comitibus gaudebant, tam certum est

a) c. l. §. V. pag. 7.

est, et a IO. CASP. HORNIO^{b)} tot luculentis argumentis probatum, vt plane confidamus, LVD. PETR. GIOVANNI^{c)} aliosque, quibus etiam IO. CHRISTOPH. ADREYHAVPT^{d)} se adiunxit, qui contendunt, Magdeburgenses Burggrauios munus Burggrauiatu ab Archiepiscopis Magdeburgensibus tanquam subfeudum recognouisse, eorumque Ecclesiae subuafallos fuisse, hanc prorsus falsam sententiam historiarum accurate peritis, neque studio partium praconceptarumque opinionum auctoritate penitus abreptis haud facile persuasuros esse. Nec dubitationis quidquam habet, ad Burggrauium Magdeburgicum Scabinatus tum Magdeburgensis tum Hallensis praesidium atque custodiam spectasse, et obseruauit ADREYHAVPT^{e)}, illum initio officium hoc ipsum praesentem, deinde vero sequioribus temporibus per Vicarium obiisse. Cum enim Burggrauiorum munus in vniuersum in exercendis potissimum iudiciis positum esset, praesertim posteaquam sub finem seculi decimi et initium undecimi rei iudicariae et administrationi iustitiae cum in ciuilibus, tum maxime in criminalibus causis haec mutatio euenit, vt quam haecenus iuris dicundi potestatem Comites habuerant, eam Imperatores Landgrauis atque Burggrauis demandarent, id quod HENR. GOTTL. FRANCKIUS^{f)} obseruauit, atque haec ipsa Burggrauio Magdeburgico praeter aduocatum et tuitionem Ecclesiae, iuris in causa tam ciuili, quam criminali, nomine et vice Caesaris, a quo constitutus erat, reddendi facultas per vniuersum quidem Archiepiscopatum compete-

D 3

- b) *de Burggrauis Magdeburgicis* ses Tom, II. Parr. Spec. Lib. 13. cap. I. §. 42. 44. 46. et 48. §. 3. pag. 461.
 c) *in German. Principe Lib. III.* e) *c. l. Parr. Spec. Lib. 13. cap. I.* §. 2.
 d) *a. 1711. 8.* f) *in der Vorrede zu IOH. KAMP- RADS Leisniger Chronick.*
 a) *in der Beschreibung des Saalkrai-*

peteret, sicuti loca Iuris Weichbildici Magdeburgensis art. 44.
 et 88. atque Glossator ad art. 47. nec non varia diplomata,
 quae iam HORNIVS ^{g)} laudauit, manifesto testantur: eam
 iurisdictionem vel ipse, vel si forte ad publicas causas vocatus
 esset, quod nonnunquam fieri solebat, per Vicarium exercuit.
 Neque negandum est, in vtroque Scabinatu cum in causis iu-
 dicandis eorum, qui Burggrauii iurisdictioni subiecti erant,
 tum etiam in iure reddendo et responsis dandis, quae saepe
 numero adeo ab exteris poscebantur ob summam, qua haec
 collegia florebant, existimationem etiam apud remotissimas
 gentes, vt iam HEINECCIUS ^{h)} et SILBERRADIVS ⁱ⁾
 probauerunt, secundum Saxonica iura potissimum pronuncia-
 tum, et tam Praesidem, quam Scabinos vsui harum dome-
 sticarum patriarumque legum conseruando ac tuendo maxime
 intentos fuisse. Facile etiam largior, etiam penes Electores
 Saxoniae non solum e domo Ascania ortos, ad quos Burg-
 grauiatus extinctis illis diuersis familiis, qui illum antea posse-
 derant, peruenit, sed et e Marchionum Misniae stirpe genus
 ducentes hanc dignitatem et munus cum ipso Electoratu na-
 ctos, officium Praesidis in vtroque Scabinatu tam Magdebur-
 gico quam Hallensi fuisse, cum IO. GOTTL. HORNIVS ^{k)}
 auctoritate documenti indubitatae fidei probauerit, Fridericum
 Bellicosum Marchionem Misniae, posteaquam mortuo, anno
 MDCCCXXII. Alberto III. vltimo stirpis Ascaniae eius, quae
 Wittebergae in Saxonia superiori sedem fixerat, beneficio
 SIGISMUNDI Romanorum Regis cum Ducatu et Electo-
 ratu etiam Burggrauiatum Magdeburgicum, frustra quidem
 oblu-

g) c. l. §. 32.

h) *Histor. Iur. Lib. II. cap. 3.*
 §. 79. pag. 957.

i) ad HEINECCIUM *Histor. Iur.*
 t. l. pag. 962.

k) in *der Lebensbeschreibung Fri-
 drichs des Streibaren* pag. 210. et pag.
 917. vbi Num. 319, registratura co-
 aena extat.

obstante Erico Duce Lauenburgico, adeptus erat, ipsum Halae, quo Ao. c180000xxvi. die Vincentii se contulerat, coram statua Rolandina iudicio Comitum (dem Grauen Gedinge) praesidentem aliquot novos Scabinos Imperii et suo nomine introduxisse, atque Scultesio, quo vocabulo Vicarium appellare tum moris erat¹⁾, et singulis Assessioribus exercitium banni imperasse. Verum tamen causam, cur tutela atque defensio Iuris Saxonici potissimum ad Electorem Saxoniae pertineat, e praesidio illo Scabinatum Magdeburgensis et Hallensis, quod penes Saxoniae Electores tanquam Burggrauos Magdeburgicos fuit, haud repetendam statuerim, eiusque rei rationes haud contemnendas mihi habere videor. Primum enim maior omnino patrocini illius, quo Electores Saxoniae Ius Saxonicum tuiti sunt, amplitudo fuit, quam quidem protectionis a Burggrauio Magdeburgico huic Iuri praestitae, quippe cuius vis omnis ultra fines iurisdictionis, qua ille praeditus erat, se haud extendit, sed eo tantum vsque porrigebatur, quousque illa iuris reddendi potestas patuit. Nam etsi nonnunquam alii etiam, quam qui Burggrauii iurisdictioni suberant, atque adeo exteri prouocationibus ad Magdeburgensem Scabinatum factis ius sibi reddi, et responsa, ad quorum normam lites suas finirent, exhiberi postularunt, neuiquam tamen inde Burggrauii et Magdeburgensium Scabinorum iudicii potestatem quandam atque iurisdictionem in externos aliquis inferat. Rationem tantum consilii ex libera voluntate expetendi habebant prouocationes illae, quibus exterae gentes ad Scabinorum Magdeburgensium collegium certarunt, neuiquam vero huic in illas iurisdictionem aut aliquam cogendi potestatem tribuere videbantur. Sane enim, quae passim fuit iurium certorum penuria,

cum

1) ANDR. OCKELIUS de Palatio regio seu Scabinatu Hallensi thes. 75.

cum multis in locis pleraque adhuc arbitrio iudicum, vel saltem incertis consuetudinibus agerentur, nec non odium peregrinorum iurium, quae nec in Germania nata, nec ad mores et genium populi, aliarumque cum eodem quasi sanguinis necessitudine iunctarum gentium, adaptata erant, iuris a Scabinis Magdeburgensibus expetiti vsus multis gentibus quasi domesticum persuaferunt. Et nouimus adeo, multas gentes, quae diu ad hos Scabinatus prouocare solitae erant, postea, ne fortasse ex actu frequenter et diu sponte celebrato aliquando necessitatis cuiusdam species introduceretur, ab illis prouocationibus abstinere coepisse. Certe in Polonia illas prouocationes iam anno 1265. CASIMIRI II. Regis constitutione penitus prohibitas fuisse MARTIN. CROMERVS^{m)}, MATTH. de MICHOWIAⁿ⁾ atque alii memoriae prodiderunt. Silesiorum autem ad Scabinatum Magdeburgicum prouocationes a FERDINANDO I. anno 1548. sublatas SCHIFORDEGHERVS^{o)} et SAM. STRYCKIUS^{p)} referunt. Et Lusatorum appellationes ad Scabinatum Magdeburgicum ex hac ipsa ratione, quod Magdeburgenses iis spontaneis quidem, sed tamen frequentibus paullatim quandam iuris necessitatem affingere tentarent, a Regibus Bohemiae prohibitas esse LEVBERVS^{q)} testatur. Deinde vel propterea causam suscepti ab Electore Saxoniae Iuris Saxonicum patrocini et praesidio illo Scabinatum Hallensis et Magdeburgici haud repetendam existimauerim, quod Electores Saxoniae non ipsi praesentes, sed per Vicarios illud officium subierunt, id quod potissimum statim ex eo tempore factum esse

m) *de Origin. et reb. gest. Polonorum. Lib. XII. pag. 311. edit. Basil. de ao. 1555.*

n) *in Chron. Lib. IV. cap. 19.*

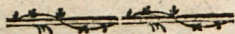
o) ad ANTON FABRVM *Lib. I. tract. 30.*

p) *de iure Silesiorum Saxonico cap. 1. §. 11.*

q) *de Stapula Saxonica §. 650.*

esse a DREYHAVPT^r) animaduertit, quo ad Electores Saxoniae e Domo Ascania ortos Burggrauiatu Magdeburgicus peruenit, cum inconueniens videretur, Electorem, qui in suis iudiciis praesidis personam haud sustineret, hoc munere in iudicio alienae urbis defungi. Hac occasione non possum silentio praeterire, me non intelligere, quid GIOVANNI c. l. sibi velit, quando quidem asserit, Iuris Saxonici supremum tutorem ac defensorem Electorem Saxoniae esse, postea tamen in subiecta nota haec addit; „*dubitandi ratio haec esse potest, quia Saxonica iura a Magdeburgico Scabinatu denominantur, nec quicquam (i. e. neuiquam) a Lipsiensi; immo vetus Codex Legum Saxoniarum, quem locum LUDWIG de suffragio Bohemico exhibuit, dicit, quod sua iura ipsi Lipsienses Saxones, aliique petierint a Scabinis Magdeburgicis; quid? quod prouocationes e Polonia, Borussia, Bohemia, Liuania Silesiaque factae sint Magdeburgum, non vero ad loca territorii Saxoniae Electoris.* Quodsi enim ex ratione hac ab ipso allata tutelam ac defensionem Iuris Saxonici Electori Saxoniae fortassis in dubitationem vocare audeat, primum haud recordatus satis videtur fuisse eorum, quae paullo ante scripserat, nimirum Electores Saxoniae inde a Rudolpho I. Alberti II. filio Burggrauiatu Magdeburgicum tenuisse perpetuo iure, idque ius postea cum Saxoniae Electoratu ad Misnenses-Marchiones migrasse, qui etiam eo officio constanter defuncti essent. Nam si hoc largitus fuerit, haud dubie nec poterit inficiari, hos Principes simul cum Burggrauiatu praesidium vtriusque Scabinatus tam Magdeburgici quam Hallensis habuisse, in quibus, vt modo diximus, secundum Saxonica iura pronunciatum, et a Praefide atqui Scabinis patriorum morum vsus conseruatus fuit atque

r) c. l. Part. special. Lib. 13. cap. 1. §. 3.

atque custoditus diligenter, nec potest inde, quod iura Saxonica a Magdeburgensi Scabinatu denominantur, neququam vero a Lipsiensi, dubitandi rationem petere, Iuris Saxonici defensionem ad Electorem Saxoniae spectare. Deinde vero etiam causam, cur sit Elector Saxoniae Iuris Saxonici tutor e plane alio fundamento deducere videtur, quam e quo ea, si rem penitus intuearis, proprie arcessenda venit.

VI.

Elector Saxoniae qua Comes Palatinus per Saxoniam, et qua Vicarius S. R. I. Iuris Saxonici tutor atque defensor est.

Est autem fundamentum huius tutelae, ut nunc qualemcunque nostram sententiam aperiamus, non aliunde, quam a Vicariatu atque Comitatu Palatii repetendum. Neque enim aliam ob causam duo illa Sacri Romani Imperii munera alterum Vicarii, alterum Comitis Palatini Serenissimis Saxoniae Electoribus concredita esse videntur, quam ut Iuris Saxonici tutelam susciperent. Nam, ut de munere tantum Comitum Palatinorum primum dicamus, etsi post tot scriptores, qui de Palatiis, Palatinatibus et Palatinis egerunt, ab HENR. MICH. GRIEBNERO^{s)} CHRIST. CRVSIO^{t)} et Celeberrimo nostro IOS. LVD. ERNEST. PÜTTMANN^{u)} magno munere laudatos, et quibus vnum tantum, qui nouissime de hoc argumento exposuit, FRANC. FERDINAN-

s) in Diss. de iuribus Palatinatus Saxonici Duci Electori propriis §. 2. nor. a) et b) in select. Opusc. Iur. Publ. Tom. III. Sect. I.

1759. 4. et in eius opusculis a C. A. KLOTZIO Altenburgi 1767. editis.

t) in progr. de antiquitatibus Comitum Palatinorum. (Witteberg.

u) in progr. de potestate Comitum Palatinorum valde restricta (Lapf. 1784. 4.) num. I.

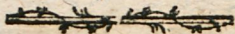
DINANDVM a SCHROETTER ^{v)}) addere liceat, varia etiamnum tenebris obruta reperiuntur, atque imprimis Palatinatum Palatinorumque historia tam dubia est, vt quot extiterint in Germania, quae singulorum rationes, initia, successiones, iura, fines atque mutationes fuerint, haud satis expeditum videatur, praesertim, si rem ab vltimis originibus repetas, sed ea omnia clariorem adhuc lucem e veteris aevi monumentis et a cura doctissimorum virorum expectent; hoc tamen certum est, munus illud in eo constituisse, vt in palatiis, quae Imperatores et Reges in Germania per diuersas prouincias habuerunt, causas ad principalem cognitionem deuolutas tractarent. Erant enim potissimum hoc consilio constituti, vt lites, quae Comitum inferiorum iurisdictionem excedebant, ad regium tribunal adductas, aut per prouocationem eo translatas secundum cuiuslibet populi iura dirimerent. Iam vero cum in decidendis his litibus simul iura cuiuslibet populi ante oculos habere deberent, neque recedere ab iis in decernendo: haud obscurum est, illos Comites Palatinos quoque potissimum constitutos esse custodiendi iuris causa, quo quisque Germaniae populus in sua prouincia vti solebat. Atque sic in ipsa Saxonia, quae prouincia, vti ius antiquum et consuetudines retinuerat, ita et proprios Palatii Comites ^{w)}) habuit, eos, praeterquam quod ciuibus illius regionis ius redderent, oportuit simul operam dare, vt in pronunciando leges et mores ipsorum sequerentur, ne fortassis vsus patrii iuris domesticorumque institutorum temporis tractu sensim euilesceat, sed potius omni tempore constantissime conseruaretur ac defenderetur. Nec profecto

E 2

alio

v) von den Pfalzgrafen (Wien, 1784 8.)

w) cf. III. 10. THEOPH. SEGERI
Diss. Notata de Comitibus Palatinis
Saxoniae.

alio consilio, quam Saxonici iuris tuendi ac defendendi causa constituta fuit Comitua Palatinatus Altstetensis, cuius conditorem et auctorem OTTONEM II. Imperatorem BERTIVS^{x)} nobis indicavit, fortasse haud improbabili coniectura, cum Imperator ille, vti CASP. SAGITTARIUS^{y)}, IO. GEORG. LEVCKFELDVS^{z)} et BILDERBECK^{a)} memoriae prodiderunt, frequenter ibi locorum commorari solitus fuerit. Quemadmodum vero hoc Comitum Palatinorum Saxoniae munus, extinctis Comitibus e familia Gossecensi et Sommerseburgensi, qui illud antea gesserant, ad Landgrauios Thuringiae, et posteaquam horum stirps in Henrico An. MCCXLVII. exaruerat, cum Landgrauiaru ad Marchiones Misniae, atque his tandem Electoratu admotis, ad Serenissimos Saxoniae Electores peruenit, quandoquidem statim Fridericus Bellicosus vna de Ducatu et Palatinatu Saxoniae inuestitus est, atque semper tam arcte cura electorali munere coniunctum fuit, vt vnum ab altero diuelli plane non posset: ita non potest non inde manifesto sequi, fundamentum atque causam, cur Saxoniae Elector Saxonici Iuris custos, interpres ac defensor dicatur, haud incommode ab officio Comitis Palatini, quod simul sustinet, peri ac deriuari posse. Et quanquam BURCH. GOTTHELF STRVIVS^{b)} Saxoniae Palatinatum omnibus Saxoniae Principibus vindicare conatus est, firmissimis tamen argumentis aduersus eum GRIEBNERVS^{c)} euicit, illum semper electorali officio ita soli

x) in *Comment. Rer. Germ. Lib. Staats P. V. Sect. 2. cap. I. p. 112. II. cap. 2 pag. 306.*

y) in *Antiquit. Altstetens. §. 6. seq.*

z) in *Antiquit. Kelbranis Reichlin- genf. Altstetensib. et Wallbusanis pag. 231. seq.*

a) in *Nor. des Teutshen Reichs*

b) in *Diss. de Comitua Palatinatus Saxon. Serenissimae Genri Communi Ien. 1712. 4.*

c) in *Diss. de iuribus Palatinatus Saxonici Duci Electori propriis §. 13. lit.*

foli cohaesisse, ut ab eo seungi ac separari nullatenus posset. Quam ipsam quidem ob rem merito etiam lineae Albertinae Palatinatus officium asserendum est, translato quippe Palatinatu cum ipso Electoratu in Mauritium eiusque successores, apud quos, restituta licet per transactionem Numburgensem Ioanni Friderico vrbe et praefectura Altstedensi, etiam num perdurat, quicquid etiam STRVVIVS^{d)} contra disputer, quem satis GRIEBNERVS^{e)} confutauit. Quod autem de mum Vicariam Electoris Saxoniae vacante Imperio Romano Germanico attinet potestatem, clarissime innuunt verba constitutionis in AVREA BVLLA cap. V. §. 2. eodem iure Provisiois illustrem Ducem Saxoniae — frui volumus in his locis, ubi Saxonica iura seruantur, eam Principi huic non alio consilio tributam esse, quam ut Iuris Saxonici, quousque vsus illius pateret, patrocinium susciperet. Nam etsi interpretes quidam iuris Publici veluti IO. FRID. RHETIVS,^{f)} HENR. COCCII,^{g)} IO. FRID. PFEFFINGERVS^{h)} atque alii a GRIEBNEROⁱ⁾ laudati illa verba AVREA BVLLAE non ad loca, ubi ius Saxonicum viguit, retulerunt, neque negari potest, terras prisci Ducatus Saxonici potissimum hac spectare, partim quod leges Saxoniae potissimum in Ducatu Saxonico valuerunt, partim quod Vicariatus Saxonicus olim ad Ducatum Saxonicum inprimis pertinuit; obseruauit tamen

E 3

GRIEB-

lit. d) in Opusc. Iur. Publ. Tom. III. Sect. I.

g) Iurisprud. publ. cap. 16. num. 9. pag. 305.

d) de Comit. Palaz. Saxon. p. 31.

h) ad VITRIAR. Inst. Iur. Publ. Lib. I. tit. 11. §. 6. litt. a)

e) c. 1. §. 18. litt. c)

f) Instit. Iur. Publ. Lib. I. tit. 5. §. 2. pag. 187.

i) in Diss. de terris Iuris Saxonici §. 24. litt. u) in Opusc. Iur. Publ. Tom. II. Sect. 3. p. 158.

GRIEBNERVS^k) ipsam vocum vim et temporum rationem videri postulare, ut statueremus, his verbis Imperatorem CAROLVM IV. ius illud prouisionis Duci Saxoniae non in sua solum ditone aut Prouincia confirmasse, sed interregium hoc ius ad omnem legum Saxonicarum vsum constituisse. Quodsi enim Imperator CAROLVS IV. districtus tantum aut prouinciae et Ducatus rationem habuisset, omnino dixisset *in Saxonia*, aut *in iure Saxonico* prouisionem Ducis obtinere debere. Sed vsurpauit hanc dictionem, *in illis locis ubi iura Saxonica seruantur*. Quae verba, nisi manifesto vim illis inferas, non possunt non ad omnem legum Saxonicarum vsum referri. Vt taceam hanc interpretationem quoque non parum adiuuari Germanica versione, quae verba haec ita expressit: *an allen Städten, (Orthen) da Sächfische Rechte seynd*. Deinde haud congruit temporum rationi, verba AVREA BVLLAE ad Ducatum Saxoniae tantum restringi, propterea quod hac aetate, quemadmodum Palatinus Vicariatus vltra Franconiam se extendit, ita et Saxonis non amplius finibus solius Ducatus continebatur, sed extinctis caeteris Ducatibus et Vicariatibus latius patuit. Et cum nonnullae etiam Prouinciae, quae olim Ducatui Saxonico accesserant, illi iam iterum subtractae essent, aut certe laxiore nexu cohaerent, legibus tamen adhuc Saxonis vterentur: CAROLVS IV. Imperator eas haud dubie omnes ad Saxoniam prouisionem referre voluit, cunctasque illas terras, quae Saxonicum ius seruant, in quocunque demum Ducatu sitae essent, Ducis Vicariatui subiecit. Quemadmodum autem exinde ratio constituti Vicariatus clarissime apparet: ita etiam hoc dudum IO. IAC. MASCO-

VIVS

k) in Diss. cit. §. 24.

vivs¹⁾ egregie agnoui, dum scribit: *Vt alter Vicarius in Saxonia constitueretur, id datum videtur fuisse iuri Saxonico, quod Saxones, cum Carolo M. deditioem facerent, sibi integrum seruauerant, cuiusque usum et a sequentibus Imperatoribus stipulati sibi fuerant.* Atque sic etiam merito confirmatur sententia nostra, qua causam, cur custodia ac defensio Iuris Saxonicus ad Electorem Saxoniae spectet, e Vicariatu repetendam statuimus.

1) *Princ. Iur. Publ. Lib. III. cap. VIII. §. 12.* edit. FRANCKII pag. 43.

ERRATA.

pag. 6 lin. 7 pro DITHMARAS lege DITHMARVS.

pag. 8 lin. 8 pro SILBERATHIVS lege SILBERRADIVS.

pag. 17 lin. 20 pro *dum* lege *tum*.

pag. 24 lin. 11 pro *der* lege *des*.

PRAECLARISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
VIRO
HENRICO BLÜMNERO
LIPSIENSI

PHILOSOPHIAE DOCTORI ET BONARVM ARTIVM MAGISTRO

S. P. D.

PRAESES.

Cum disputandi consilium subito cepisses, atque simul in societatem huius certaminis me vocasses, ea in re tanto lubentius desiderio TVO obtemperandum esse duxi, quanto magis opportunam occasionem ipsum hoc negotium mihi suppeditabat TIBI officium aliquod humanitatis
prae-

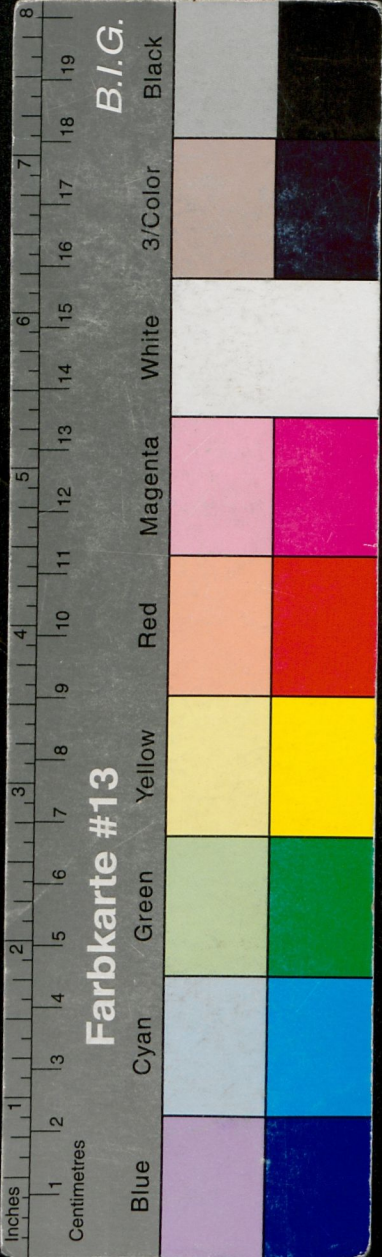
QK Ye 405

praestandi, quod quidem TV, si quisquam alius, iure optimo maximo
a me videbaris exigere posse. Commisi autem tutelae TVAE libellum
iam ante triennium in futuros academicos usus a me conscriptum, quem
tamen vel ideo oportuit haecenus in scriniis meis latere, quod commoda
eius in publicum edendi occasio mihi prorsus deesset, nec facile alia ra-
tione, quam per modum academicae disputationis, quae simul pro cathe-
dra defenderetur, eum euulgari vellem. Haud parum vero insimul lae-
tor, libellum hunc tandem defensorem natum esse in TE, quo doctior
quidem atque praesidiis litterarum omnibus magis instructus ei continge-
re haud potuisset. Nam qui vel nomen TVVM norunt, ii profecto nec
ignorant, TE ingenii dexteritate prorsus singulari latineque dicendi fa-
cultate eximia gaudere, iurisscientiae autem atque omnis omnino liberalis
doctrinae eam cognitionem possidere, quae expectari et vero etiam po-
sulari videtur ab iis posse, qui litteras non perfunctorie tantum ac le-
viter, sed gnauiter et diligentissime tractauerunt. Gratulor TIBI ex animo
felices illos progressus, quos in studiis litterarum fecisti, et plane mihi
persuadeo, illum ipsum diem, quo partas doctrinae copias palam explica-
bis, TIBI admodum gloriosum esse futurum, atque laudes cunctorum,
qui virtutem aestimare norunt, TIBI conciliaturum. Sed inprimis etiam
gratulandum esse censeo PATRI TVO, VIRO ILLVSTRI atque CONSVL-
TISSIMO, qui, cum pro singulari, quo TE amplectitur, amore, nihil intermi-
serit eorum, quae ad formandum ingenium TVVM atque TE optimis lit-
teris instituendum pertinerent, nunc quidem tanto maiorem quoque de TE
laetandi, et ex hoc TVO die voluptatem capiendi occasionem habebit, quan-
to luculentius simul perspiciet, TE talem factum esse, de quo in poste-
rum optima quaeque sperare ac sibi promittere possit. Opto vehementer,
ut non solum prosperrima semper valetudine utaris, sed etiam mox
praemia capias diligentia TVA quam maxime digna, inprimis autem, ut
in republica eum aliquando locum consequaris, qui TIBI sit admodum ho-
noricus. Vale atque me hominem TVI amantissimum mutuo amore com-
plectere. Scripsi in Lipsica Litterarum Vniuersitate ad d. XXX. Iunii
A. C. N. c10cclxxxv.

7710

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

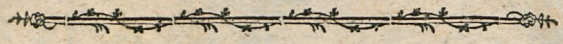
Inches

Centimetres

Q. 166. 4

Ve
405

ELECTOR SAXONIAE IVRIS SAXONICI DEFENSOR

EXERCITATIO

QVAM

ILLVSTRIS IVRIS CONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. CHRISTIANO RAV

SVPREMAE CVRIAE PROVINCIALIS ASSESSORE ET IVRIS PROFESSORE
PVBLICO EXTRAORDINARIO

A. D. VII. IVLII A. C. CIOICCLXXXV.

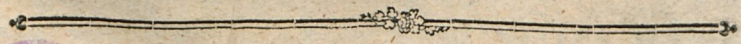
H. L. Q. C.

D E F E N D E T

HENRICVS BLÜMNER

LIPSIENSIS

PHILOSOPHIAE ET BONARVM ARTIVM MAGISTER

LIPSAE

EX OFFICINA KLAVBARTHIA.

X24 00176